

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
“ 30 ” серпня 2024 р.

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	051 Економіка
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Економіка
Освітній рівень:	доктор філософії
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

к.е.н., доцент кафедри

Марія МАРКІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри управління та адміністрування,
протокол №1 від 28.08. 2024 року

Завідувач кафедри
управління та адміністрування

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:
Гарант ОПП

к.е.н., проф., професор кафедри
управління та адміністрування

Наталія ЛУЦЬКА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08.2024 року

e-mail	mariia.markiv@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра управління та адміністрування, 205
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/mariya-markiv
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=5608

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна "Інтелектуальний капітал" спрямована на вивчення ключових аспектів створення, розвитку та управління нематеріальними активами, що мають значення для сучасного бізнесу та економіки знань. Студенти отримають знання про структуру, роль та значення інтелектуального капіталу, що складається з людського, структурного та клієнтського капіталів.

Програма курсу охоплює теми, пов'язані з оцінкою інтелектуальних активів, впливом інтелектуального капіталу на інновації, конкурентоспроможність та стратегію розвитку організації. Особлива увага приділяється управлінню знаннями, формуванню корпоративної культури та ефективному використанню інтелектуальних ресурсів для досягнення стратегічних цілей бізнесу.

Курс також включає сучасні методики вимірювання та оцінки інтелектуального капіталу, а також способи його оптимізації в умовах динамічного бізнес-середовища та технологічних змін.

Мета дисципліни:

Надати студентам теоретичні знання та практичні навички в управлінні інтелектуальним капіталом організації, з акцентом на розвиток, оцінку та використання нематеріальних активів для підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу бізнесу.

Завдання дисципліни:

- Ознайомити студентів із основними концепціями інтелектуального капіталу, його структурою та складовими.
- Сформуванню розуміння ролі інтелектуального капіталу в економіці знань та інноваційній діяльності.
- Розвинути навички оцінки та вимірювання інтелектуальних активів.
- Навчити ефективно управляти людським, структурним та клієнтським капіталом для досягнення стратегічних цілей організації.
- Дослідити методи та інструменти для впровадження стратегій управління знаннями в сучасних компаніях.
- Вивчити вплив інтелектуального капіталу на підвищення вартості бізнесу та його конкурентних переваг.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- Основні концепції та складові інтелектуального капіталу: людський, структурний і клієнтський капітали.
- Методи оцінки та вимірювання інтелектуального капіталу.
- Роль інтелектуального капіталу в розвитку інновацій та підвищенні конкурентоспроможності організації.

- Стратегії управління знаннями та інтелектуальними активами в організації.
- Вплив інтелектуального капіталу на ефективність організації та її ринкову вартість.
- Нормативно-правові аспекти захисту інтелектуальної власності та її управління.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- Визначати структуру та складові інтелектуального капіталу організації.
- Оцінювати нематеріальні активи та вимірювати їхній внесок у вартість компанії.
- Розробляти стратегії управління інтелектуальним капіталом з метою підвищення інноваційного потенціалу та конкурентних переваг.
- Застосовувати сучасні методи та інструменти для управління знаннями в компанії.
- Впроваджувати системи управління знаннями та інтелектуальними ресурсами.
- Аналізувати ефективність використання інтелектуального капіталу та знаходити шляхи для його оптимізації.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОНП «Економіка»).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання

ІК Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення	ПРН 7 Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності
ЗК3 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	ПРН 10 Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків
ЗК5 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	ПРН 11 Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур
СК2 Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності	
СК5 Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	1		
Кількість кредитів ЕКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	— (в годинах)	4 (в годинах)
	семінари, практичні	— (в годинах)	4 (в годинах)
Самостійна робота		— (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
-	-

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Перелік тем лекційного матеріалу****Змістовий модуль (1)****Тема 1. Сутність інтелектуального капіталу та його складові (1 год.)***Перелік основних питань, які висвітлює тема:*

- Поняття інтелектуального капіталу.
- Складові інтелектуального капіталу: людський, структурний та клієнтський капітал.
- Роль інтелектуального капіталу в сучасній економіці.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Еволюція теорій інтелектуального капіталу (1 год.)
- Джерела створення людського капіталу в організації (1 год.)

[Посилання на джерело зі списку літератури: 1, 3]

Тема 2. Методи оцінки та вимірювання інтелектуального капіталу (1 год.)*Перелік основних питань, які висвітлює тема:*

- Підходи до оцінки інтелектуального капіталу.
- Методики вимірювання нематеріальних активів.
- Використання моделей оцінки інтелектуального капіталу на практиці.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Порівняльний аналіз методик оцінки інтелектуального капіталу (1 год.)
- Міжнародні стандарти оцінки нематеріальних активів (1 год.)

[Посилання на джерело зі списку літератури: 2, 5]

Тема 3. Управління інтелектуальним капіталом в організації (1 год.)*Перелік основних питань, які висвітлює тема:*

- Основи управління інтелектуальним капіталом.
- Впровадження систем управління знаннями в організації.

¹ тільки для обов'язкових дисциплін

- Стратегії розвитку інтелектуальних активів.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Системи управління знаннями: світові практики та досвід (1 год.)
- Вплив інтелектуального капіталу на конкурентоспроможність організації (1 год.)

[Посилання на джерело зі списку літератури: 4, 7]

Тема 4. Інтелектуальна власність та її захист (1 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема:

- Поняття інтелектуальної власності та її роль в інтелектуальному капіталі.
- Правові аспекти захисту інтелектуальної власності.
- Комерціалізація інтелектуальних активів.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Міжнародні системи захисту інтелектуальної власності (1 год.)
- Патентування інноваційних продуктів і технологій (1 год.)

[Посилання на джерело зі списку літератури: 6, 8]

Зміст практичних занять

Змістовий модуль (1)

Тема 1. Сутність інтелектуального капіталу та його складові

Заняття 1. Аналіз складових інтелектуального капіталу (1 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює заняття:

- Визначення та класифікація складових інтелектуального капіталу.
- Взаємозв'язок людського, структурного та клієнтського капіталу.
- Приклади практичного використання інтелектуального капіталу в організаціях.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Порівняння моделей інтелектуального капіталу в різних організаціях.
 - Дослідження впливу інтелектуального капіталу на економічний розвиток компанії.
-

Тема 2. Методи оцінки та вимірювання інтелектуального капіталу

Заняття 2. Практичне застосування методик оцінки інтелектуального

капіталу (1 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює заняття:

- Огляд основних методик оцінки інтелектуального капіталу.
- Практичні кейси використання методик вимірювання нематеріальних активів.
- Аналіз результатів оцінки інтелектуального капіталу на прикладі конкретних організацій.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Дослідження переваг та недоліків різних методів оцінки інтелектуального капіталу.
 - Порівняльний аналіз результатів оцінки інтелектуальних активів у різних галузях.
-

Тема 3. Управління інтелектуальним капіталом в організації

Заняття 3. Розробка стратегії управління інтелектуальним капіталом (1 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює заняття:

- Основні принципи управління інтелектуальним капіталом в організаціях.
- Формування стратегії управління знаннями.
- Впровадження ефективних методів для розвитку та використання інтелектуального капіталу.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Аналіз кращих практик управління інтелектуальним капіталом у світових компаніях.
 - Оцінка ефективності управління знаннями у різних типах організацій.
-

Тема 4. Інтелектуальна власність та її захист

Заняття 4. Захист та комерціалізація інтелектуальних активів (1 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює заняття:

- Правові аспекти захисту інтелектуальної власності.
- Розробка стратегії патентування та захисту авторських прав.
- Методи комерціалізації інтелектуальних активів.

Перелік основних питань на самостійне вивчення:

- Вивчення процесів патентування інноваційних продуктів в Україні та за кордоном.
- Аналіз ефективності різних підходів до комерціалізації інтелектуальної власності.

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	-	4
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	-	4
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	-	18
Підготовка звітів з практичних робіт	-	20
Підготовка до поточного контролю	-	20
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	-	24

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:²

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

² зміст пунктів може редагуватись з огляду на особливості курсу

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

«Положення про академічну доброчесність» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

«Положення про академічну доброчесність» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

[покликанням](#).³ “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

б) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).⁴

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	Метод оцінювання
ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва та торгівлі.	МН 1 - словесні методи МН 2 - наочні методи МН 3 - практичні методи МН 4 - індуктивний МН 7 - аналітичний МН 16 - евристичний МН 17 - дослідницький	МФО 4 - поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 6 - письмовий контроль МФО 8 - тестовий контроль МФО 11 - самооцінювання
ПРН 10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності	МН 18 - методи самостійної роботи вдома МН 20 - інтерактивні методи	

³ визначається політика використання ІІІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

⁴ визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків. ПРН 11. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких і торговельних структур.		
---	--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи⁵

(в разі потреби - розділити за семестрами)

Вид	Зміст ⁶	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи				
	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи		40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами

⁵ зміст редагується залежно від наповнення дисципліни

⁶ у випадку наявності видів роботи, які оцінюються окремо (проект, завдання тощо) прописується в окремому рядку; за відсутності - одним рядком визначається вся сукупність аудиторної роботи (опитування, поточні контрольні тощо) та визначається стандартне значення балів (35/60)

поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».⁷

Критерії оцінювання ⁸ (за необхідності, поточного та/або підсумкового контролю)

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-

⁷ можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

⁸ критерії вказуються згідно з особливостями дисципліни.

Не зараховано	0 – 59	-
---------------	--------	---

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Електронні інформаційні ресурси

- Intellectual Asset Management (IAM)** (<https://www.iam-media.com>)
Ресурс, що пропонує аналітику та новини у сфері управління інтелектуальними активами та їх комерціалізації.
- WIPO (World Intellectual Property Organization)** (<https://www.wipo.int>)
Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності з широким спектром матеріалів про захист та управління інтелектуальною власністю.
- OECD Innovation and Intellectual Property** (<https://www.oecd.org/sti/inno/intellectual-property.htm>)
Звітність, аналітика та дослідження щодо інновацій та інтелектуальної власності від Організації економічного співробітництва та розвитку.
- European Patent Office (EPO)** (<https://www.epo.org>)
Інформація та інструменти для патентування та захисту інтелектуальної власності на європейському рівні.
- IP Ukraine** (<https://www.ip-ukraine.org>)
Національний ресурс України, присвячений інтелектуальній власності, новинам та правовим аспектам захисту.
- Harvard Business Review – Intellectual Capital** (<https://hbr.org>)
Статті та дослідження з питань управління інтелектуальним капіталом, інновацій та лідерства.
- Google Patents** (<https://patents.google.com>)
Безкоштовна база даних патентів з усього світу, що надає доступ до документів щодо інтелектуальних прав.
- Startup.ua** (<https://startup.ua>)
Платформа для стартапів і підприємців з матеріалами, які стосуються інновацій, управління активами та інтелектуальної власності.
- Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент)** (<https://ukrpatent.org>)
Офіційний сайт українського патентного відомства, що надає інформацію щодо реєстрації та захисту інтелектуальної власності в Україні.
- Національна академія правових наук України – Центр інтелектуальної власності та передачі технологій** (<https://www.cipt.org.ua>)
Центр займається дослідженнями, аналізом та правовою підтримкою у сфері інтелектуальної власності та управління інтелектуальними активами.
- Європейський інститут інновацій та технологій (EIT)** (<https://eit.europa.eu>)

Інститут надає ресурси та підтримку для розвитку інновацій і підприємництва, включаючи управління інтелектуальним капіталом.

12. **IP Watchdog** (<https://www.ipwatchdog.com>)

Ресурс, що висвітлює новини, аналітику та статті, пов'язані з інтелектуальною власністю, патентами та комерціалізацією інтелектуальних активів.

13. **Scopus – Intellectual Capital Management** (<https://www.scopus.com>)

Міжнародна база наукових статей і досліджень у сфері управління інтелектуальним капіталом та інноваціями.

14. **Academia.edu** (<https://www.academia.edu>)

Платформа для публікації наукових досліджень та статей, яка містить матеріали з інтелектуального капіталу та інноваційних стратегій.

15. **Innovation Excellence** (<https://innovationexcellence.com>)

Сайт для професіоналів у сфері інновацій, що містить матеріали щодо управління інтелектуальним капіталом та створення інноваційних стратегій.

16. **Клуб інновацій України** (<https://ukrinno.com>)

Український ресурс, присвячений інноваціям та інтелектуальному розвитку, включаючи управління інтелектуальними активами.